

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Oppivelvollisuuden laajentaminen

Hallintovaliokunta 10.11.2020

Hallitusneuvos Piritta Sirvio
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Hallituksen esitys

- Hallituksen esitys liittyy hallitusohjelman kirjauksiin oppivelvollisuusiän korottamisesta 18 ikävuoteen, ohjauksen vahvistamisesta, toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta sekä toisen asteen valmistavien koulutusten ja nivelvaiheen ohjauksen kehittämisestä.
- Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi
 - oppivelvollisuuslaki, johon kootaan oppivelvollisuutta koskevat säädökset ja säädetään toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta
 - laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta, johon yhdistetään perusopetuksen lisäopetus, lukiokoulutukseen valmistava koulutus ja ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus
 - 28 muuta liitelakia (mm. perusopetuslaki, lukiolaki, laki ammatillisesta koulutuksesta, koulutuksen rahoitusta koskevat lait)

Oppivelvollisuuslain keskeinen sisältö

- Oppivelvollisuuden alkamisajankohtaa ei muuteta
- Oppivelvollisuus päättyy 18-vuotissyntymäpäivänä tai kun on suorittanut ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon
- Kun oppivelvollisuus laajenee, laajenee myös oikeus koulutuksen maksuttomuuteen mm. oppimateriaaleihin ja koulumatkoihin
- Perusopetuksen päättymisen jälkeen hakeutumisvelvollisuus toisen asteen koulutukseen
 - tehostettu oppilaanohjaus 8. ja 9. luokalla (ohjausta jatko-opintoihin)
 - perusopetuksen järjestäjän velvoite ”saattaen vaihtaa” oppilas toisen asteen koulutukseen, ohjaus kesäkuukausien aikana yhteishaussa ilman opiskelupaikkaa jääneille oppilaille
 - ilmoitus asuinkunnalle, jos oppivelvollinen vielä elokuun lopussa ilman opiskelupaikkaa

Oppivelvollisuuslain keskeinen sisältö (2)

- Oppivelvollisuutta suoritetaan ensisijaisesti tutkintotavoitteisessa koulutuksessa
- Voi suorittaa myös erilaisissa nivelvaiheen koulutuksissa
 - tutkintokoulutukseen valmentava koulutus, työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus, kansanopistojen oppivelvollisille suunnattu koulutus, aikuisten perusopetus)
- Tehostetaan ohjausta nivelvaiheessa ja keskeyttämistilanteissa
- Viimesijainen vastuu asuinkunnalla, jos oppivelvollinen nuori jää ilman opiskelupaikkaa tai keskeyttää aloittamansa opinnot
 - selvittää nuoren kokonaistilannetta ja tuen tarvetta yhdessä oppivelvollisen ja tämän huoltajan tai muun laillisen edustajan kanssa
 - ohjataan hakeutumaan koulutukseen tai tarvittaessa hakemaan oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämistä
 - koulukuntoiselle oppivelvollisille osoitetaan viime sijassa opiskelupaikka valmentavassa koulutuksessa, jos ei vapaaehtoisesti hakeudu toisen asteen koulutukseen

Toisen asteen koulutuksen maksuttomuus

- Opiskelijalle maksuttomia olisivat
 - opetus (nykytila)
 - päivittäinen ruokailu (nykytila)
 - opetuksessa tarvittavat oppikirjat ja muut materiaalit
 - opetuksessa tarvittavat työvälineet, -asut ja -aineet
 - ylioppilastutkinnon suorittamiseksi edellytettävät 5 koetta (myös hylättyjen uusiminen)
 - vähintään 7 km koulumatkat (koulumatkatukijärjestelmän puitteissa)
 - joissakin erityistapauksissa myös majoitus- ja matkakustannukset
- Sen kalenterivuoden loppuun saakka, jona täyttää 20 vuotta
 - sallitaan myös opiskelupaikan vaihto
 - perustellusta syystä maksuttomuusaikaa voidaan myös pidentää (esim. sairaus, oppimisvaikeudet)

Uudistuksen määrärahat

- Julkisen talouden suunnitelma kehyskaudella 2021-2024:
 - vuonna 2021 yhteensä 22 m€
 - vuonna 2022 yhteensä 65 m€
 - vuonna 2023 yhteensä 107 m€
 - vuonna 2024 yhteensä 129 m€
- Kuntien uudet tehtävät korvataan 100-prosenttisesti valtionosuusrahoitteisesti

Uusien tehtävien rahoitus

- Perusopetus
 - otetaan huomioon kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa tarkoitetun valtionosuusprosentin laskennassa
- Lukiokoulutus
 - kustannukset otetaan huomioon keskimääräisessä yksikkö hinnassa
 - muutetaan rahoituslaissa säädettyä kuntien rahoitusosuutta, v. 2024 52,21 % (asteittain nykyisestä 57,3 %:sta)
- Ammatillinen koulutus
 - määrärahassa kuntien rahoitusosuus v. 2017 tasossa (opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslaki 9 a §, ns. perälautasäännös)
 - rahoitusasetuksessa säädettäisiin oppivelvollisuuden korotuskertoimesta

Oppimateriaalit ja muut tarvikkeet

- Lukiokoulutuksen oppimateriaalit 56,8 milj. euroa
 - Oppikirjat 1 218 €/opiskelija (kierrätystehokkuus huomioiden)
 - Muut opiskelutarvikkeet 220 €
 - Laskinlisenssi 70 €
 - Tietokone 306 € (kierrätystehokkuus huomioiden)
- Ammatillisen koulutuksen oppimateriaalit yhteensä 18,3 milj. euroa
 - Oppikirjat ja muut tarvikkeet 400 €/opiskelija
 - Tietokone 306 € (kierrätystehokkuus huomioiden)
- Lisäksi 6,2 miljoonaa euroa oppimateriaalien ja tietokonekannan hankintamenettelyistä, ylläpidosta, varastoinnista ja jakelusta sekä ICT-tuesta aiheutuviin lisäkustannuksiin.

Ohjauskustannukset

- Perusopetuksen tehostettu opinto-ohjaus 3,2 milj. euroa (1/6 ikäluokasta)
- Perusopetuksen päättävien ohjaus kesäkuukausien aikana 2,6 milj. euroa (noin 2 000 oppivelvollista vuosittain)
- Keskeyttämisuhan lisäohjaus lukio/ammattillinen 7,6 milj. euroa (noin 3 400 oppivelvollista vuosittain)
- Nivelvaiheen lisäohjaus 1,8 milj. euroa (noin 4 000 oppivelvollista vuosittain)
- Asuinkuntien viimesijainen ohjausvelvoite 5,1 milj. euroa (noin 4 000 oppivelvollista vuosittain)

Kustannuslaskelma

Koulutuksen järjestäjät yhteensä	92,1 M€
Lukio oppimateriaalit	60,2
Ammatillinen oppimateriaalit	21,0
Keskeyttämisuhan lisäohjaus	7,6
Ohjaus nivelvaihe	1,0
Valmentavan erityinen tuki	0,1
Matka- ja majoituskorvaus	1,7
Ammattitutkinnon maksut	0,3
Jälkiopinto-ohjaus	0,2
Kunnat yhteensä	11,2
Tehostettu opinto-ohjaus	3,2
Kesäkk ohjaus	2,6
Ohjaus nivelvaihe	0,3
Asuinkunnan valvontavastuu	5,1
Ylioppilastutkintolautakunta	5,8
Kansanopistot	3,5
Koulumatkatuki	27,5
Oppimateriaalilisä	-11,1
YHTEENSÄ	129 M€